

blizo 200 kron. Dalje treba računati za vožnjo po železnici nazaj, za zmotanje balona, za pripeljanje na kolodvor tudi kakih 100 K, tako da navadna enkratna vožnja stane 400—500 K. Ako pa včasih poškoduje balon dimnike, sadna drevesa, strehe, vrte itd., potem je včasih treba povrniti precej veliko škodo. Civilna vožnja je navadno zato cenejša, ker se v balon lahko privzamejo radovedni potniki, ki plačujejo od 50 do 1000 K „vzletnine“.

Mravlje so umorile otroka. V minolih dneh je šla žena delavčeva, Marija Jelínkova v Marijinih toplicah s šest tednov starim otrokom na njivo — odložila je otroka in opravljala svoje delo. Otroek je jokal, pa zato se mati ni brigala. Še le po pol uri, ko gre vendar pogledat otroka, je zagledala strašen prizor — otrok je bil od mravelj obsut. Vse polno jih je bilo v ustih, v nosu, v ušesih in obraz je bil ves otekel. Jelínkova je brž odnesla dete k zdravniku, toda bilo je že pozno. Otroek je umrl v neznanskih bolečinah malo ur pozneje.

Nenavaden obed. V Rochestru, v Zjedinjenih državah je povabil k sebi neki poznavalec kač na čast profesorju Daviesu 18 učenjakov naravoslovcev, ter jim je napravil obed iz samih kač z različnimi finimi prikuhami. Jedli so pražene vodne kače, pečene klopotiče, kuhane tigraste kače, pečene kače velikanke itd. Mesto šopkov so krasile mizo raznovrstne kače v steklenih hišicah; tudi po stenah so bile videti kože in okostja kač. Vsem gostom brez izjeme je ta obed jako ugajal, samo zjedinili se niso v mnenju, je-li kačje meso slično po okusu kokošnjemu ali telečjemu.

Gospodarske stvari.

Jesensko oranje. Marsikdo si bo mislil, kaj bom že jeseni svoje njive oral, saj imam spomladi v aprilu časa, da izorjem za pšenico, rž, oves in ječmen; kadar to posejem, mi ostane še dosti časa za turšico, lan, krompir in druge rastline. Toliko let že gospodarim in vem, kdaj in kako moram krompir saditi. Storim, kar mi je storiti, drugo pa prepustim božjemu blagoslovu. Tako je mnenje našega kmeta o jesenskem oranju ali o pripravi njiv jeseni za spomladansko setev. Preverjeni smo, da bode komaj vsak petdeseti kmet mislil: morebiti bi vendar dobro bilo, ta nasvet poslušati; storil seveda ne bo nič; drugi pa se bodo našim nasvetom celo posmehovali. Korist jesenskega oranja je neprecenljivo velika. Vsi pametnejši kmetovalci so jo že davno spoznali in se tudi po tem ravnaajo. Na Češkem so razumnejši kmetje, ki posnemajo večinoma grajščake. Oni preorjajo že jeseni vsako njivo po enkrat ali dvakrat, pridelujejo pa tudi še enkrat več vsakega žita kakor naš kmet. Tudi vidimo po vseh deželah premožnejše kmete, le pri nas so večinoma reveži, ker ne znajo iz zemlje dvakrat večjih pridelkov dobivati. Še celó naše graščine in mali graščaki nimajo boljših pojmov o umnejšem obdelovanju sveta; tudi oni hodijo rakovo pot. Koristi jesenskega oranja so: 1.) V izorano zemljo pride več solčne svetlobe, gorkote, zraka, rose, dežnice, mraza

in snega. Vse to vpliva na posamezne dele zemlje, da se nekoliko predrugačijo ali raztopé. Mrtva zemlja tako prezebe, da postane našim rastlinam rodovitna. V zraku je veliko snovij, ki pridejo v izorano zemljo, na primer ogljikova kislina in amonijak; obe sta potrebni živež našim rastlinam, brez njiju ne more rasti nobena. V neizorano njivo pa teh snovij iz zraka ne more obilo priti, zato ostane nerodovitnejša. 2. Mrtva zemlja se napije vode in zraka, ki raztopita veliko rudninskih solij in jih pripravita rastlinam v uporabo. Rastline ne uporabljajo neraztopljenih solij in zato jim ne morejo nič koristiti. Mrtva zemlja je sestavljena iz mnogih nerastopljenih, rastlinam neprikladnih rudninskih solij. Mrtva zemlja postane rodovitna, ako njive jeseni preorjemo. Z jesenskim preoravanjem smo njivo brez gnoja prihranili, saj dostikrat oranje njivi več koristi kakor gnojenje. 3. Jesensko oranje nam daje priliko, da njivo poglobimo. Jeseni smemo vsako njivo globoko orati in tudi mrtvo zemljo izoravati, ker se pozimi vsa predrugačijo. Tiste njive, ktere bodemo spomladi s peso, z deteljo, s krompirjem in z lanom posejali, lahko globoko orjemo. Z jesenskim oranjem vse njive lahko leto za leto bolj poglobimo. Marsikdo utegne ugovarjati, kako bom pa potem s svojimi slabimi volički oral, saj se sedaj komaj 4 palce globoko brazdo vlečejo? Proč z lesenim plugom, pa bode mogoče tudi s slabo živino veliko globoko orati! 4.) Ker jeseni lahko globoko orjemo, se naša orna zemlja v nekoliko letih poglobi in vse rastline nam potem v njej veliko bolje obrodovajo kakor poprej v plitvi zemlji. Pesa, lan, konoplje, detelja in še mnoge druge rastline segajo s svojimi koreninami po več palcev, pesa in detelja do 3 čevlje globoko v zemljo in si tam iščejo živeža. Če jim globoko preorjemo, se v preoranem svetu dobro vkorenijo in okrepe, da potem iz spodnje zemlje uspešneje srkajo živež. Tako globoko oranje se nam gotovo dobro izplača. V globoko izorani zemlji raste lucerna po več let kakor v plitvi; sploh vsaka rastlina nam veliko bolje rodi. Z globokim jesenskim oranjem si poljske pridelke množimo in sami sebe bogatimo. 5. Koliko stane pri nas plevel spomladanskih rastlin, okopavin, krompirja, pese, korenja, lanu, ječmena itd., vsak sam lahko presodi. Posebno raste plevel, koder je podnebje mokro, tako obilno, da včasih plevel več stane, kakor je ves pridelek vreden. Proso se mora dostikrat zaradi pleva podorati in tudi za plevel drugih rastlin se mnogokrat toliko potroši, da plevel pojé ves dohodek. Kaj je vzrok tako obilnemu plevelu in kako ga učiniti? Če jeseni svoje njive preorjemo, v preorani njivi plevelne korenine zmrznejo in segnijo. Vsak ve, da vsaka rastlina tem bolje raste in tudi bolje obrodi, kjer ni plevela. Če to vemo, moramo tudi na to gledati, da njive čistimo. Z jesenskim oranjem njive laže čistimo plevela kakor spomladi z drago pletvijo. 6. Naše rastline: lan, proso, konoplje, krompir in repa hočejo dobro, rahlo zemljo; v trdi ilovici ne morejo dobro obroditi in če jim to trdo ilovnato zemljo samo spomladi preorjemo, ni še postala tako rahla, kakor zahtevajo

rastline. Vsak tudi ve, da zemlja postane tem rahlejša, čim večkrat je preorana, še bolje pa pospešuje jesensko oranje rahlost zemlje, ker jo mraz pozimi dobro razdrobi. 7.) Veliko črvov in mrčesov je v strnišču, ki so v neizorani zemlji proti mrazu pozimi prav dobro zavarovani; ako pa njivo jeseni preorjemo, jim razrušimo njih gnezda, mraz jih hitro zasači in popolnoma uniči. Ta se bode mnogim zdela bosa, ker ne vedo, da ima vsaka naša rastlina po več ali manj mrčesov, ki v strnišču ali pa blizu korenin v površju zemlje prezimijo in ktere le mraz in zimska mokrota lahko uničita. 8.) Ob lepih jesenskih dnevih imamo zadosti časa, da njivo po dvakrat ali tudi trikrat preorjemo, kakor kaka rastlina zahteva in s tem oranjem si spomladansko obdelovanje veliko skrajšamo. Mislimo si Gorenjca, kako mora spomladi kepe za lan razbijati. Ko bi jeseni njivo globoko preoral, bi spomladi pri zadnjem in predzadnjem oranju ne imel nobene kepe, ne bilo bi mu treba za razbijanje kep nobenega krajcarja potrošiti, lahko bi druga poljska opravila opravljal in se ne mudil z neumnim razbijanjem kep. 9.) Spomladi je prav težavno, težke ilovnate njive, posebno ob deževju dobro zrahljati. Dostikrat se spomladanska setev zakasni samo zaradi mokrote. Ko bi pa njive, ktere spomladi posejemo, jeseni preorali, bi se spomladi hitreje osušile in lahko bi jih prej obdelali in obsejali. Z jesenskim oranjem dosežemo tudi to, da spomladi vsa jara žita in druge rastline posejemo o pravem času. Kasna spomladanska setev dostikrat zakrivi slabo žetev. 10.) Ovsu nam na peščenih tleh ni treba narediti prerahle njive, vendar mu pa jesensko oranje več koristi kakor spomladansko. Spomladi posejemo oves po že izorani njivi in ga samo z brano podvlečemo. Iz tega je razvidno, da smo si spomladi oranje prihranili in da nam dosti časa ostaja za druga opravila. Tukaj smo navedli mnogo razlogov za jesensko oranje. Da bi le naši bralci tako ravnali in bolj zanikarnim svojim sosedom o koristi jesenskega oranja kaj razjasnili. Slovenski kmet pusti: kadar svoje pridelke: ajdo, repo, krompir in korenje s polja spravi, njivo vso zimo v plevelu ležati, šele spomladi jo za kake 4 palce prav slabo preorje in potem precej poseje. Na tako slabo izorani in prerahljani njivi ne more nič obroditi. Turšica, lan, krompir, detelja, itd. hočejo že jeseni preorano njivo imeti, posebno če je zemlja ilovitna, ktero je včasih treba dvakrat orati. Z jesenskim oranjem si bode vsak kmetovalec toliko več prikmetoval, da s tem lahko davke poplača. Jesensko oranje izda toliko, kolikor pol gnojenja; od njega je odvisna prihodnja letina. Naj si vsak nevernež po eno njivo preorje jeseni in se sam prepriča, koliko ji bo koristilo; drugo leto mu ne bode treba več svetovati. „Kmetovalec“

Imam dve leti staro junico, ki se pomišlja vsakih 17—20 dnij in je bila že večkrat pri biku, pa ne ostane breja, dasi sem bika že premenil? Kaj mi je storiti? Odgovor: Vzroki te prilike so največkrat bolezen sluzne kože v maternici ali v jajčniku, zarastjen maternice itd. Te bolezni določiti in ozdraviti

je reč živinozdravnika. Mnogokrat je pa vzrok prevelika debelost in zlasti otolščenje jajčnika. Tudi biki, ki prevečkrat plemene morajo biti krivi. Skusite privedi junico od plemenitve tako-le: 1. Če je junica debela, prikrajšajte ji krmo in skrbite, da se bo zadostno pregibala na planem že pred pojanjem. 2. Predno junico peljete k biku, utrudite jo nekoliko na dolgem potu. 3. Menjajte bika ter izberite kakšnega bolj oddaljenega, o katerem veste, da je krepak in da nima dosti krav. 4. Puščajte junici pred oplemenitvjo. Končno Vas opozarjamo, da so živali, ki se kar naprej pojajo, a se nikdar ne obreje; take živali so bolne, in sicer največkrat je tične ter jih sploh ni ozdraviti.

Moji prasiči imajo grinte, dasi strogo pazim na snago in jih vsak dan izmivam. Izmivanje pa nič ne pomaga. Ali so to res grinte, kakor sosedge trdijo, od česa nastanejo in kako jih je mogoče zatreti? Odgovor: Prasiči imajo res grinte, ktere povzročijo majhna živalca, in sicer neka pršica (*sarcoptes squamiferus*). Grinte se vselej nalezejo in nikdar ne nastanejo same od sebe. Grinte se najprej pokažejo na trepalnicah na licu, potem na hrbtu in nazadnje na notranji strani stegen, in sicer v obliki otrobom podobnih luskin. Poznej se narede sive kraste, koža se zdebela in se zgrbanči. Zatirati pršice ni težavno in je večinoma uspešno. Najprej se kraste omehčajo z milnico iz zelenega mila in potem se ves život, posebno pa polni deli prav temeljito vtro in izperejo z vodo, kteri se na vsak liter dodane 50 gramov lisola ali kreolina. To delo se ponovi čez 8 dnij in drugič čez tri tedne. Svinjak je seveda treba vsestransko temeljito osnažiti.

V najem se išče

prostor za malo štacuno. Ponudbe pošiljati so na upravnništvo „Štajerca“. 285

V najem se da trgovina

na dobrem kraju brez konkurence. Vprašanja sprejema upravnništvo „Štajerca“ 286

Imam še 5 polovnjakov rudečega in

25 polovnjakov izvrstnega vina

iz že dobro znanega hriba Vinarje po primerni ceni na prodaj. Spoštovanjem **Anton Pseničnik**, posestnik, Prihova, pošta Konjice. 288

Lep, skoraj nov

koruznjak

(Kukuruzbehälter) proda

290

Maks Straschill na Bregu pri Ptujih.

